

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALK BİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

№. 306

OCAK 1975

YIL: 26 — CİLT: 15

Derlemeler:

Tire'de Dügün Gelenekleri

Yazan: Gündüz ARTAN

Oğlan evinin dünürleri kız evine cuma gecesi giderler. Kız evi naz evi olduğu için o gün kız tarafı cevabını vermez. İkinci ziyaret pazartesi gecesi yapılır. Hoş-beş ve sohbetten sonra dünürlerden en yaşlısı, hepsini diz çökmeye davet eder. "Allahın emri, peygamberin kavli, imami azamın sünneti üzerine" kızı babasından ister. Bu sırada ocağa kahve cezvesi sürülür. Bütün ümitler bu cezvenin içindedir. Kahve şekerli ise işin olacağı anlaşılır. Kahve sade ise konunun üzerinde dürülmez. Kız verilmişse nişan ve "yandaşı" (1) hazırlıklarına başlanır.

Oğlan evinde hemen bir kilo tuz alınır. Bu tuz evde sarfedilinceye kadar evde ve ailede olaylar düzenli giderse kızın uğurlu olacağına, aksilikler olursa kızın uğursuzluğuna hükmedilir. Bu durumda bir baha-ne bulunarak ayrılığa karar verilir. Eğer ayrılmaya gerek duyulmuyorsa bir çiki içine bir miktar tuz, başka bir çikiya tuzdan fazla şeker konur. Cuma günü akarsu kenarında tuz ve şeker karıştırılıp akarsuya dökülür. Artık kızın uğurlu olacağına inanılır.

Dügün günü gelin sahura kaldırılır, o gün gelinin oruç tutması şarttır. Sabah gelin süslenir, yüzü yazılır yani allanır, pullanır. Hısım akraba ve komşular gelin görmeye gelirler, ayakkabısının içine

para koyarlar. Oğlan tarafı gelin almaya gelir. Gelin ata bindirilir. At ve emanet kayınbabaya teslim edilir. Atı kayınbaba veya amca, dayı çeker. Oğlanın kız kardeşi veya kaynana özensiden gelinin ayaklarını tutarlar.

Duvağının içinde gelinin başına küçük teneke kutu konur. Bu kutunun içine bal veya tatlı bulaştırılır. Kavgacı gelinlere "Başında sirke tenekesi mi getirdin" denmesi bu geleneğin önemini gösterir. Gelin oğlan evine getirilince, evine bağlı olsun diye, önce mutfığa oturtulur, duvağı açılır. Sonra kendi odasına çıkarılınca gelin ilk olarak koyun postu üzerine oturtulur. Koyun gibi uslu olacağına inanılır. Geçimsiz gelinlere "Keçi derisine mi oturdun, nedir senin bu kakışkanlığın" diye çıkışılır. Gelin sandalyesine oturunca, çocuğa çabuk kavuşsun diye, kucağına bebek oturtulur.

Güvey yatsı namazını camide kılar. Yaşlı kimseler onu eve getirirler. Camiden gelenlere şerbet ikram edilir. Odada gelin seccade üzerinde ve önde, güvey de gelinlik üzerinde arkada durarak iki rekât namaz kılar ve dua ederler.

(1) Bknz. Tire'de Nişan ve Yandaşı Geleneği TFA cilt: 14, sayı: 286, Sf: 6651.